

Pesten

JONGERE MET ADHD OOK GESCHAAD DOOR CYBERPESTEN

Jongeren met ADHD die suïcidale gedachten rapporteren, hebben een grotere kans om slachtoffer te zijn geweest van cyberpesten. Tegelijkertijd blijkt zelf schuld hebben aan pesten een significante voorspeller voor depressieve gevoelens. Dat schrijven Liu en collega's in *International Journal of Environmental Research and Public Health*.

Dat zowel slachtoffer zijn als dader zijn van pestgedrag gerelateerd is aan somberheid op enig moment in het leven, blijkt al langer uit verscheidene onderzoeken. Liu en collega's waren vooral benieuwd of de associaties met slachtoffer of dader zijn niet alleen gelden voor offlinepesten, maar ook voor cyberpesten bij jongeren met ADHD. De studiedeelnemers waren ambulante onder behandeling bij een centrum voor kinder- en jeugdpsychiatrie in Taiwan. Het ging om 195 adolescenten van 11-18 jaar, met een DSM5-classificatie van ADHD. De gemiddelde leeftijd was 13,5 jaar (SD: 2,3) en het merendeel was jongen ($n = 164$). De jongeren vulden zelf een vragenlijst

in over depressieve gevoelens (*Center for Epidemiological Studies Depression Scale*) in de voorafgaande maand en over suïcidale gevoelens en gedrag (*Kiddie Schedule for Affective Disorders and Schizophrenia*) in het voorafgaande jaar. Ook vulden zij een vragenlijst in die ging over cyberpestgedrag (*Cyberbullying Experiences Questionnaire*), en een aparte vragenlijst die ging over offlinepestgedrag (*School Bullying Experience Questionnaire*).

De gemiddelde score op de depressie-lijst was 15,1 (SD: 9,6). Een score van 16 geldt als indicator voor een klinische depressie. Ruim een kwart van de jongeren rapporteerde aanwezigheid van suïcidale gedachten of handelingen.

Zich schuldig gemaakt hebben aan offlinepesten bleek een significante voorspeller voor het ervaren van depressieve gevoelens ($B: 5,3$; $SD: 1,8$). Slachtoffer zijn van cyberpesten bleek eveneens geassocieerd met een verhoogde kans op suïcidaliteit ($OR: 2,68$; $95\%-BI: 1,01-7,09$).

De auteurs vinden het belangrijk dat men hun bevindingen integreert in preventie- en interventiestrategieën die gericht zijn op het voorkómen van depressieve gevoelens en suïcidaliteit bij jongeren, in dit geval met ADHD. De resultaten moeten we bezien in het licht van meerdere beperkingen, zoals de crosssectionele studieopzet en het ontbreken van een controlegroep zonder ADHD-classificatie.

LITERATUUR

Liu T, Hsiao R, Chou W, e.a. Self-reported depressive symptoms and suicidality in adolescents with attention-deficit/hyperactivity disorder: roles of bullying involvement, frustration intolerance, and hostility. *Int J Environ Res Public Health* 2021; 18: 7829.

RELATIE TUSSEN PESTEN EN CORTISOL MET DEPRESSIEVE KLACHTEN IN DE ADOLESCENTIE

Jongvolwassenen die op 21-jarige leeftijd relatief hoog scoren op depressieve symptomen hebben een grotere kans dat zij in hun vroege jeugd geconfronteerd zijn met meerdere ingrijpende jeugdervaringen zoals gepest zijn en meemaken dat ouders scheiden. Daarbij bleken zij een grotere kans te hebben op een lagere cortisolwaarde, gemeten in hun vroege tienerjaren. Dat schrijven Iob en collega's in *Translational Psychiatry*.

Voor deze deelstudie analyseerden de onderzoekers de gegevens van 290

kinderen uit het deelnemersbestand van de *Twins Early Development Study*,

waarin duizenden tweelingen zijn opgenomen die tussen 1994 en 1996 in Engeland en Wales geboren zijn. De onderzoekers waren benieuwd of er al dan niet een relatie was tussen het doormaken van ingrijpende jeugdervaringen (waaronder pesten), cortisolwaarden op 11-jarige leeftijd en depressieve symptomen op 21-jarige leeftijd.

Of er tussen de 3 en 11 jaar sprake was (geweest) van ingrijpende jeugdervaringen vroegen de onderzoekers op verschillende momenten uit aan de hand

van vragenlijsten, zowel bij de kinderen zelf als bij hun ouders.

Om speekselmonsters voor de cortisol-bepaling af te nemen, gingen de onderzoekers bij de kinderen thuis langs toen zij 11 jaar waren. Monsterafname vond plaats kort voor, kort na en 10 minuten na het spelen van een computerspelletje. Toen de tweelingen 21 jaar waren, vulden zij de *Short Mood and Feeling Questionnaire* in.

Vooral de jongeren met een pestervaring gaven vaker aan depressieve symptomen te ervaren. Slachtoffer zijn geweest van pestgedrag bleek onafhankelijk geassocieerd met een verlaagde cortisolwaarde ($b = -0,61$, $p = 0,008$), terwijl andere vormen van ingrijpende ervaringen (zoals scheiding en misbruik) dat niet waren.

LITERATUUR

Iob E, Baldwin J, Plomin R, e.a. Adverse childhood experiences, daytime salivary cortisol, and depressive symptoms in early adulthood: a longitudinal genetically informed twin study. *Transl Psychiatry* 2021; doi: 10.1038/s41398-021-01538-w.

NEURALE SPOREN NA PESTERVARING?

Is er een neurale substraat voor sociale exclusie? Kiefer en collega's maakten gebruik van MR-perfusiebeeldvorming bij 24 tieners uit de algemene bevolking en publiceren in *PLoS One* een interpretatie van hun bevindingen.

De deelnemers waren geworven via flyers en ontvingen 30 euro voor deelname. Somatische of psychiatrische aandoeningen golden als exclusiecriteria. In de onderzoeksopzet werd gebruikgemaakt van indirecte associatie: eerst vulden de deelnemers vragenlijsten in over pestervaringen in het verleden. Vervolgens werd er een MR-perfusiemeting gedaan op het

moment dat de deelnemer de *Cyberball Game* speelde. Dit is een computerspel dat vaker gebruikt wordt in sociaalpsychologisch onderzoek, waarmee sociale exclusie versus sociale inclusie wordt nagebootst.

De onderzoekers schrijven dat sociale exclusie, ten opzichte van sociale inclusie, te relateren is aan activatie van de linker inferieure frontale cortex en de

dorsolaterale prefrontale cortex. Ook werd er een (zwakke) positieve associatie gevonden met tijdens het spel geactiveerde gebieden en verschillende maten van pestervaringen in het verleden. Zij speculeren dat dit kan duiden op een verhoogde alertheid bij deze individuen, wanneer zij getuige zijn van sociale uitsluiting.

LITERATUUR

Kiefer M, Sim E, Heil S, e.a. Neural signatures of bullying experience and social rejection in teenagers. *PLoS One* 2021; doi: 10.1371/journal.pone.0255681.

COVID in 't kort

MENSEN MET SCHIZOFRENIE HEBBEN VERHOOGD RISICO OP ERNSTIG COVID-19-BELOOP

Mensen met schizofrenie hebben een groter risico op COVID-19-gerelateerde ziekenhuisopname en sterfte. Dat schrijven Tzur Bitan en collega's in *Lancet Psychiatry*.

Zij analyseerden de gegevens van ruim 50.000 Israëliërs, van wie de ene helft bestond uit mensen met schizofrenie en de andere helft uit gematchte controlepersonen. Ruim de helft ($n = 27.400$) was volledig gevaccineerd: in de groep met schizofrenie 50,6% en in de controlegroep 52,8%. Van de totale onderzoekspopulatie waren er 356 (0,7%) als gevolg van een COVID-19-infectie opgenomen geweest in het ziekenhuis en 133 (0,3%) waren overleden. De auteurs constateren dat het risico

voor mensen met schizofrenie op ziekenhuisopname aanzienlijk verhoogd is (HR: 4,81; 95%-BI: 3,57-6,48), als ook de kans op sterfte (HR: 2,52; 95%-BI: 1,64-3,85). Terwijl de vaccinatiegraad in de schizofreniegroep wat lager lag: 50,6% en in de controlegroep: 52,8%. In Israël verschaftte de overheid inwoners van 16 jaar en ouder al in januari van dit jaar op grote schaal toegang tot vaccins. Vanuit beleidsoogpunt vormt Israël daarom een interessante casestudy, aldus De Picker in een bege-

leidend commentaar. Daar het beleidsmakers klaarblijkelijk niet geheel lukt mensen met ernstige psychiatrische problematiek in doeltreffende mate te bereiken, noemt De Picker het de plicht van zorgverleners, sleutelinstanties in de gemeenschap, families en verzorgenden van patiënten om nu alles op alles te zetten om de barrières weg te nemen die het vaccineren van deze groep bemoeilijken.

LITERATUUR

Tzur Bitan D, Kridin K, Cohen AD, e.a. COVID-19 hospitalisation, mortality, vaccination, and postvaccination trends among people with schizophrenia in Israel: a longitudinal cohort study. *Lancet Psychiatry* 2021; doi: 10.1016/S2215-0366(21)00256-X.
De Picker L. Closing COVID-19 mortality, vaccination, and evidence gaps for those with severe mental illness. *Lancet Psychiatry* 2021; doi: 10.1016/S2215-0366(21)00291-1.